

Tene Gĩkũyũ-inĩ nĩ
gwakoragwo na itũka rĩa
mwathanĩre,
Rika rĩa Mwangi rĩgatiĩgĩra
rĩa Maina/Irũngu ũthamaki,

nyamũ cia gĩthaka

hĩa na kanya ka mbakĩ

Tambia kũnene

mũhuhi wa rūhĩa

Mworagia nĩrĩ, ĩno nĩyo ngathĩti yaragia ma, taikĩria arata akũ mathome nĩgetha makĩmenye o kaũndũ.

MŪGAMB WA KĪRĪNYAGA

Waica kehiri nowe waica keruti ** Menyererai rūthiomi rwitũ rūtikanahuke

**** Mũgambo wa mũingĩ nĩguo mũgambo wa Ngai ** Mũgira Njara-05/28/2025 Vol. 45**

Ngũgĩ Wa Thiong'o Kũhurũka.

Rũũ Rwa Muoyo by Ngũgĩ Wa Thiong'o
(Translated version of The River Between)

*Ũngĩmenya thiomi ciothe cia thĩ,
na ndũĩ rūthiomi rwa mũciari,
Ūcio nĩ ũkombo wa meciria.
No ũngĩmenya rūthiomi
rwa mũciari
ũcoke wongerere thiomi ciothe
cia thĩ, ũcio nĩ hinya wa meciria.*

Ngũgĩ Wa Thiong'o

Twĩna kĩa kĩa kĩa tũkĩanĩrĩra gĩkuũ kĩa baba
witũ, Ngũgĩ Wa Thiong'o ũmũthĩ ũyũ Wa
gatatũ rūciinĩ, mũthenya wa mũrongo ĩrĩ na
inyanya Mweri wa mũgira njara. (5/28/2025).
Ngũgĩ nĩ araikarite na mũtũrĩre mwega na ararũa
mbara njega thikũ cia mũico.

Ta ũrĩa arendete, reke tũkũngũire mũtũrĩre wake
na wĩra mũnene ararutĩte gũkũ thĩ ũtakariganĩra.

Rĩa ratha na rĩa thũa. Tũrĩ aira.

Ūrĩa ũrũgamagĩrĩra bamĩrĩ Ndũcũ Wa Ngũgĩ nĩ
ekũmũmenyithia mũtabarĩre wa kũrĩkia wĩra ũrĩa
mũtigaru o ica ikuhĩ .

Njoki Wa Ngũgĩ , Ngina Kĩarie, Tee Ngũgĩ na
Kay Ngũgĩ Bjorn.

Ngũgĩ wa Thiong'o nĩ ararĩ mũrũĩrĩri kĩhooto kĩa mũingĩ na mũrutani mũnene

RUGANO RWA NJOGU NGUŨ NA HURIA.

Cūcū akīmera rīu ndamwīta nīguo kīrīa ndīnakīo ndīmūgaīre o mūdū igai rīake.

Tene tene mūno nī kwarī na Njogu Nguū na Huria na marī a nyūmba īmwe maciaranīrwo hamwe na makarerwo hamwe. Cūcū wao arī na mūgūnda mūnene mūno na arī kīo mūno. Told wa ūrīa mūgūnda wao warī mūnene o nyamū nīyahetwo wīra wayo nī cūcū wao.

Njogu wīra wake warī kuna ngu, Nguū wīra wake warī wa gūtaha maī na nyendete mūno nake huria wīra wake warī wa gūtūgūta mahuti. Othe nī marutaga wīra wao makenete mūno na cūwe atūraga e mūkenu nīo.

Cūcū wao nīa kūrīre mūno na akīona mahinda make ma gūkua mehakuhi na agīta tūcūcū agītwīra moke nīgetha amegaīre

Cūcū akīmera rīu ndamwīta nīguo kīrīa ndīnakīo ndīmūgaīre o mūdū igai rīake. Akīmera ena mīguongo īrī mīnene na ūmwe mūnini na he mūthithū ūngī ahithīte maī inī.

O mūdū kūrīngana na wīra ūrīa arūtaga cūcū akīmahe kībarūa gīa kūruta na oūrīa ūgūkenia cūcū wee akamūhe kīheo gīake.

Njogu nīetheire cūwe ngu na kīo kīngī mūno onginya cūwe agakena mūno tondū ndarī hīndī aiguga heho. Nyūmba ya cūcū yatūraga na ūrugarī mūngī mūno onginya cūcū akīhe Njogu mīguongo īrī mīnene. Huria nīaigūire ūiru

mūno na akīambīrīria kūhora-gia mwaki wa cūwe ehithīte.

Ūndū ūcio nīwarakaragia cūcū mūno na tondū ndonaga maitho make nī morīte nī gūkūra ecīra-gia nī Nguū ūhoragia mwaki.

Huria nake nīa rutaga wīra mwega wa gūtūgūta mūgūnda no cūwe tondū wa ūrīa akūrīte mūno ndahotaga kuma nja kwīrorera mūgūnda. Matukū gūthianga cūwe agikorwo nīa kūrīre mūno na Nguū ndarī hīndī arī acoka kūrora cūwe nginya cūcū agītua itua rīakūhe Huria ka rūhīa karīa kanini.

Nguū tondū wa kwīyenda mini athīgūtaha maī ndaigana gūcoka aingīre maī inī agīcar-

ia mūthithū wa cūwe ena mwi-hoko nīguo ugatūka igai rīake. Atūraga maī inī akaumīra o rīrīa a hūta arīa ahūna agaco-ka gūthī na mbere gwetha mūthithū.

Thikū cia thianga cūcū wao nīakuire na na nguū ndaiga-na kumenya ūguo nake Huria need aigūire ūru mūno ni kūheo kamūguongo karīa kanini na kuoguo agītua itua rīa gūtūra ahoragia mwaki ūrīa ekaga nginya ūmūthī.

Njogu nake atūraga aunangaga mīti agīcaria ngu cia cūwe.

Nguū nake ndarī auma maī inī atūraga acaragia mūthithū wa cūwe nginya muthenya wa

ūmūthī.

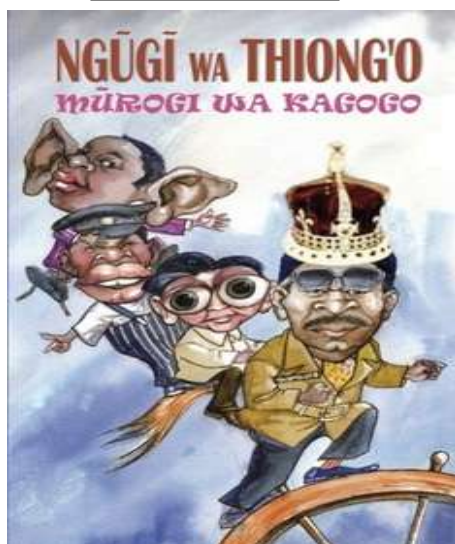
Ūguo nīguo njogu ya gīre mīguongo īrī nayo Huria ikīgīa karīa kanini nayo nguū ndīrī kīndū yagaire he cuwe tondū wa kwī yenda mūno itūraga yethaga mūthithū maī inī nginya ūmūthī nayo Huria itūra-ga īhoragia mwaki na ithū ya mwaki.

MABUKU MA NGŪGĨ WA THIONG'O.

Rũthiomi rwĩ muoyo rũmoyaga ngoro na kĩongo

*Ūngĩmenya thiomi ciothe cia thĩ,
na ndũĩ rūthiomi rwa mũciari,
Ūcio nĩ ũkombo wa meciria.
No ūngĩmenya rūthiomi
rwa mũciari
ũcoker wongerere thiomi ciothe
cia thĩ, ũcio nĩ hinya wa meciria.*

Mabuku mangĩ nĩ, Mũrogi wa Kagogo, Matigari ma Njirũngi, Kenda Mũiyũru, Njamba Nene na Mbathi i Mathagu, Njamba Nene na Cibũ Kĩng'ang'i, Bathitora ya Njamba Nene, Rwĩmbo rwa Njũkĩ, na Nyoni Nyonia Nyone.

.....
Ngũgĩ ndatigĩte kwandĩka tondũ o kiumia nĩ andĩkaga irebeta hau "Mũgambo wa Kĩrĩnyaga" ona Ngathĩti ya "The Diaspora Times."

KUOHWO NA KWĪYOHORA MACEGERA

Kahinda gatarĩ coho, tũgĩtheũkĩrwo ! Kumbe, atwathi no ikonde njirũ,

Hagomeire ha?
Kuogomeĩre ku?
Tuogomeire ha?
Gwathondoeire kũ?
Ihinda rĩa mĩaka magana mata-
no mĩthiru,
Thũkũmũ na ngoronia cia
Rũraya rwa ithũĩro,
Nĩ ciahamĩre Abirika.
Ikĩamba igĩtwendia ngombo,
Tuohetwo njoku ta ng'ombe
cia mũraũ,
Tũkĩendio Amerika ya rũgon-
go, ya gatagatĩ, na ya kĩaanda,
Na tũcũwa-inĩ twa Karĩmbiani.
Macũngĩrĩro, 1884–85, ngoro-
nia igĩcemanania Berlin,
Igĩtinangia Abirika tũcunjĩ,
Ikĩyoera thĩ itũ,
Ikĩyoera ũtonga witũ.
Magĩtwatha kĩa hinya.
Magĩtwaũra wĩyathi
Magĩtũthambia meciria,
Matũnyue thakame
Magĩtũtua ngombo cia mwĩrĩ
na hakiri,
Twĩyagĩre kĩene,
Tũkĩohwo macegera ma mĩrĩ,
na meciria.
Tũkĩmena,
Tũkĩmena thamburĩ citũ,
Tũgĩtharara na tũkĩnyaga.
Thutha wa kahinda,
Tũkiuga gũtirĩ wa Iregi ũtũire,
Tũkĩyũkĩrĩria.
Tũkĩambũrũrũkĩte na mathara-
ita,
Tũtongoretio nĩ Kĩmathi wa
Waciũri.
Magĩkungia ũgĩ Lancaster
House,
Magĩtũiya gĩthua,
Magĩtũne Gatiba bandia na
Bendera.
Na ithuĩ tũkĩina tũkenete;

*Mũnyao haicia bendera, **
Haicia bendera
Mũnyao haicia bendera
Haicia bendera,
Nĩ ya marũri matatu, haicia
bendera,
Nĩ ya marũri matatu, haicia
bendera,
Ngirini nĩyo bũrũri, haicia
bendera
Mũtune thakame itũ, haicia
bendera,
Mũtune thakame itũ, haicia
bendera,
Ya mũirũ ũabirika, haicia
bendera.
Harambeee harambeee,
haicia bendera.
Harambeee harambeee,
haicia bendera.

Kahinda gatarĩ coho,
tũgĩtheũkĩrwo
Kumbe, atwathi no ikonde
njirũ,
Kĩmeciria, nĩ kunda ngũtũme.
Thata cia Bũrũri!
Itarĩ na ũabirika.
Itarĩ na hithitoria itũ,
itumumu.
itona maithori,
Itona mĩgũtha ya thĩna,
Itona mĩnyamaro ya athĩni,
Itaigua kĩrĩro,
Kĩa mbarĩ ya karĩmi na aruti
wĩra.
Wĩra warutirwo wega, macuku-
ru ma mĩceni.
Na ma ngoronia.
Na itungati iria ciauga ci-
yũkĩrĩrie, igatarĩkrio.
Ta Lumumba wa Kongo,
Kana Sankara wa Burkina
Faso,
Ta Muamar Qaddafi wa Libya,
Kana Mafuguri wa Tanzania,
Nĩ kamatimũ, gatongoretio nĩ
thũkũmũ!
UUU tũkũnyamario nginya rĩ?
Tũgũkũra mũngi wa Abirika
na Abirika afĩa?

Tũtue, macegera ma meciria,
Tũtue mĩnyororo ya kwĩmena
na kwĩira,
Twambe tũthondeke ũrũmwe
nwerũ,
Ūrũmwe wa ndundu cia aruti a
wĩra na arĩmi anyinyi,
Ūrũmwe wa endia oothe a
thakame na thithino,
Ūrũmwe wa Mbeũ Njĩthĩ,
Itugĩ ithatũ, ta mahiga ma riko.
Twanyitana, ũng'eng'aniũcio
ndũkanyeganyũka.
Tondũ kamũingĩ koyaga Ndĩrĩ
Tũthome kĩrĩra kĩa ituĩka,
Tũcoke mĩri-inĩ itũ,
Tũcokerere hithitoria itũ,
Na ũmũndũ witũ,
Twĩyende na twendane,
Twĩkũre, kĩ-mũingĩ na kĩ-
bũrũri,
Tũcokie Rũĩ Mũkaro.
Tweherie, ũici wa ũtonga witũ
kaimana,
Tweherie ũnyuo wa thakame
na thithino,
Ta mũrĩmi mũgĩ.
Weheragia wĩtima, thabai, na
cong'e
Akenjera thangari na mĩri.
Cia kũbũtha, agaikia kĩara
ituĩke thinga,
Icio ingĩ akamundia ikahĩa!
Tũhande mbeũ thuranĩre cia
kĩmerera
Tũrĩmĩre, tweterere magetha.

Mbura yoiria na riũa rĩare,
Tũgĩe na mambura, tũrĩe ma-
hunyũro.
Na gũtirĩ kĩega kiumaga hega,
Na gũtirĩ ũtukũ ũtakĩa,
Na no ithuĩ twarĩkuo na
Kĩmathi.
Tũkĩendaga na tũtekwenda,
Ituĩka rĩa kwĩyatha,
Ituĩka rĩa kwĩyathĩra indo citũ,
Nĩ ikinyu.
Twĩtungate.
Tũkũre Kĩrĩnyaga!
Gĩtuĩke njata ĩmwe,
Bendera-inĩ njerũ ya Abirika,
Abirika ĩreyatha kaimana.
Twĩyathĩre ũtonga witũ,
Twĩyathĩre thithino itũ
Twĩyathĩre thakame citũ.
Tũinage,
*No tũkũhotana, no tũkũhota-
na x2***
*Kũingata thũkũmũ na
ndungata cia o. x2*
*Bũrũri ũthire nduma, ũici na
ũtunyani. x2*
**Rwĩmbo rũrĩa twainĩre ben-
dera ikĩhaicio Kĩrĩnyaga 1963.*
***Rwĩmbo rwa ithako rĩa
Kamĩrĩthũ Education and
Cultural Center: Ngahika
Ndenda, 1977.*

Riboti Ya International Labour Organization-ILO.

Gender Equality Decree yoigire atumia maheo iturwa gĩcunji gia 30% he igana.

Mūtongoria wa Ituika rĩa mbere bũruri wa Burkina Faso Thomas Sankara nĩwe wahan-dire, mbeũ ya ituika rĩa atumia. Agereire Gender Equality De-cree yoigire atumia maheo itur-wa gĩcunji gia 30% he igana. Na maheo mawĩra magimata ta ma mamĩnĩthita na ũtongoria wa makambuni. Na monger-erwo Gĩthomo na training ya kũigana.

Mbegũ iyo nĩyumĩtie kĩro ona matunda maroneka thĩ yoothe tondũ kũringana na riboti ya ILO ya mwaka tũrĩ, iroiga atumia a Burkinabe nĩo namba ĩmwe thĩ ngima wĩgĩ ũmanĩn-ja-inĩ wa makambuni. Mena 69.9% kana 70 % marũmĩrĩr-wo nĩ Nigeria na 67.5% na Botswana 61.9%. Germany mena 18% na nger-ekano ya thĩ yothe ũtongoria wa atumia nĩ 28% harĩ igana. Mwena ũria muoru wĩgĩ maendereo ma Atumia Burki-na Faso.

Gĩcunji kĩa 60% kĩa aruti a wĩra mashinani nĩ atumia na makũragia 70% ya irio. No gĩ-cunji kĩa atumia kĩrĩa kĩrĩ tai-to cia mĩgũnda nĩ 8%. Atumia nĩ magĩrĩrwo nĩ gũkorwo na mĩeke ya gũkorwo na taito cia mĩgũnda nĩ getha mahote kũonjorithia taranda ciao wega mĩgũnda-inĩ.

Na nĩ getha bũruri ũho-te gũkũria irio cia kũigana. “Atumia marĩ ũhoti na taranda nene mũno ya kũrehe ũgitĩri, thayũ mũrũmu mĩciĩ-inĩ na machinani na wagũcokanĩrĩria macigirĩria na mĩgũnda”.

Sankara oigire ũguo mweri 8 wa ĩtatu 1987 atĩ gũtirĩ ituika rĩngĩhotekeka gũtarĩ na ituika rĩa atumia. Na thirikari yake yaheire atumia iturua 30% thirikariiniĩ na Revolutionary Defence Com-mittees.

Yũmbũkaga na kĩrĩa ĩmeretie

Ituĩka Rĩa Ūrĩmi Burkina Faso

Ūtonga ūrĩ a ūtūruga ūragĩra thĩ ta mĩrĩyo ya ngĩa, kana ūgatongagia rūraya nĩ kwaga atongoria mena mĩoroto na mĩthingi mĩega, na mĩrũmu ya gũkũria mũingĩ na Africa ūracoka mũciĩ ,ŭrĩgunaga endwo nĩ irĩ, nĩ ūndũ wa ituĩka rĩa ūrĩmi

ŪTŪĪRIA wa ūrĩmi mwerũ wa ngano na Mainabu.

Mwaka wa 2022 Burkina yagũire ngano tani 212 kuma na nja na thogora wa makĩria ya ndoramillion 95.

Mweri 9 wa april 2024 thirikari ikĩhũra marubuku ūgũri wa ngano kuma na nja. Muoro-to nĩ bũrũri ūcoke gwĩkũrĩria na gwĩrthĩra ngano. Thirikari iragũra kĩ ganda kĩ a ngano gĩ tagwo Minora Flour Mills itũra rĩa Benfora, kĩrakorogocokana-ga.

Na ikĩgũra mbegũ cia ngano, na bataraita-thing'a na arĩmi anyinyi marathomithio ūkũria mwega wa ngano. Naguo muico wa mwaka wa 2023 na kiambĩrĩria kĩa 2024 Burkina iragetha tani 250 kuma mĩgũnda ya ūigana wa hekitata 125.

Mĩbango yamwaka ūyũ nĩkũhanda hekita 1 500 icigoinĩ 80 cia bũrũri, na kũgethwo tani 6 500. Maita 3 ma ngano irĩa yagũrĩtwo kuma na nja 2022 na kũhonokia makĩria ya ndora mirioni 300. Bũrũri ūtarefikĩtie no ūhote gũkũria na kwĩhũnia ngano!

Mananathi. Mbiraru irahanda mananathi 60 000 hekita* imwe hakuhi na kambĩyao i Wagan-dugu ma kũgeria. Metereirwo magethwo mweri wa ikumi na ūmwe, 2025. Na marona atĩ matinyuaga maĩ maingĩ na marĩrũkĩte kũrĩrũka. Na tondũ mageria no mo mahota na indo cierirwo i moko nigũkũhandwo hekita ingĩ 8 cia kahũwa, koko, avocado na kola. Kũgeria kana no ikũre wega.

MBAMBA. Mwaka wa 2024 thirikari irahũra marubuku wendia wa mbamba thĩ cia nja. Ohamwe na ūgũri wa ndigi cia

gũtuma nguo kana ūgũri wa ngora kuuma na nja.

Ciothe irahũrwo marubukuku. Thirikari irahena mĩeri itatu tu, ya wendia wa ndigi iria irarĩ thoko-inĩ.

Kũrahingũrwo kīganda gĩa gũthambia na kuogotha mbamba ituĩke mauthi na ndigi cia kũhũthĩrwo Burkina Faso. Nao atumi a nguo cia ndũire maraheo wĩra wa kandarathi wa gũtuma yunibomu cia mathukuru, na manjanji na ingĩ nyĩ ngĩ . Ciagũtumĩrwo Burkina iragarama 20 % raithi, iringithanĩtio na iria iroimaga kwa ngeretha kana Baranja.Ta hũra mbica ūtonga ūria bũrũri na mũingĩ ūrahonokirie.

Mawĩra marĩa maraciarithanirio nĩ itua rĩu. Kuuma gũthondeka mbegu cia kũhanda, ūrĩmi na ūtui wa mbamba, na iganda icio cia gũthambia na kuogotha ndigi.

Ūtumi na wendia wa nguo. Ūtonga ūrĩ a ūtūruga ūragĩra thĩ ta mĩrĩyo ya ngĩa, kana ūgatongagia rūraya nĩ kwaga atongoria mena mĩoroto na mĩthingi mĩega, na mĩrũmu ya gũkũria mũingĩ na Africa ūracoka mũciĩ ,ŭrĩgunaga endwo nĩ irĩ, nĩ ūndũ wa ituĩka rĩa ūrĩmi! Na to ūgiuo Burkina Faso nĩ irarĩhire mathirĩ ma mbirioni ndora 4.8 mwaka wa 2024 gũtarĩ na mũkombo wa IMF kana World Bank.

Bũrũri wehũnia mĩrĩ na ngoro ikaiyũrwo ni thayũ. Nacio thũciona uũ igathondeka njama cia kũraga Traore.

Ageretio kũgarũrwo maita 20 ihinda rĩa mĩaka irĩ. Nake ak-erũma kĩni akoiga gũtirĩ wa iregi ūtũire. Ndangienyenyeke igũrũ rĩa kũrũgamĩrĩra ituĩka na

Ibrahim Traore

kĩhoto. Njama irĩga ya kũgarũra thirikari ngĩandĩka rũgano rũrũ iratũmĩrwo CFA francs mbirioni ithano. Inyagĩrio mbirarũ ciunjuge thirikari na igarũre thirikari, ūtongoretio nĩ Damiba ūrĩa woete thirikari mbere ya Traore. No nao arĩa mahakagwo maramenyithia thirikari. Mbeka icio iratahwo na iraingĩrio kīgĩna kĩa bũrũri, nacio inyangarĩka icio, eki naĩ irakio kinya na akauti ciaao cia bengi irahingwo. Nake Damiba nĩ aretio Togo, kũria ahamĩre acirithio.

Tũgĩtirĩha wa rũgano mũgĩ ūmenye na ūnyite gĩtũmi kĩa ūrĩmi gwĩkĩrĩtwo kinyi Burkinana.

Thirikari na mũingĩ ndũngĩhota kwĩyatha ūtambĩte kwĩhũnia. Thutha wa ikinya rĩa ūgitĩri bũrũri mbarainĩ cia njangiri, ūgitĩ ri wa kerĩ nĩ kwĩhũnia irio. Atĩa? Kũbanga kīgĩna kĩiganu gĩa kũrũgamĩrĩra ūrĩmi na arĩmi anyinyi tondũ twĩragwo ūrĩmi nĩguo mũnyiginyigi kana-makano ma ikonomĩ ma bũrũri ma thĩ cia mũhuro.

Ririkana ūrĩa twandĩkire na hau gĩcunji kĩa mbere wĩgĩ Burkina. Atĩ mũtongoria Gĩtungati, Thomas Sankara onoririo, thirikare yake yahũnia bũrũri na atarĩre rũhĩ bengi ya "Thĩ " na IMF. Etuĩte ūũ?

Nayo ng'enda thĩ yerirwo ndĩagaga mũtegi. Na gũtirĩ ndogo nyagaga mwanya.

Mwaka wa 2022, Traore oereire uuthi wa wathani, harĩa Sankara atigĩre 1987. Mwaka ūrathirire na kiambĩrĩria kĩa ūyũ wa 2025, bũrũri ūragethire magetha matarĩ moneka.

Magetha ma Irio na mbamba maroina ithimi.

Magetha maya maronekire nĩ kĩaama? Aca. Nĩ mĩbango mĩgacĩru kuuma thirikariinĩ, ya kũhe arĩmi indo iria mabataraga, kuma mbeũ thuranĩre, thin-ga na machini cia mĩthemba yoothe tũrutĩtie tũragita na maĩ.

* Hakita imwe ina ika 2.2.

Ibrahim Traore Gũcerera Arĩmi Anyinyi Zongo.

Ūkũngũĩri wa mwanya wa gũkũngũĩra, Thikũ ya Atumia Burkina Faso, mweri 8, 2025.

ZONGO-Ruoro rũgĩtema mweri 6 wa itatu 2025 atumia a Gicagi gĩa Zongo nĩ mace-reirwo nĩ Ibrahim Traore Raithi wa bũrũri. Akimaumĩrĩra hĩ na hĩ. Gĩkundi kĩa atumia 35 atĩa marĩmaga mũgũnda makĩria wa ika 8, me ngwatanĩro ya atumia. Makũragia itũngũrũ cia ngwacĩ, mĩciri na mbiriganya. Makorereirwo makĩruta mawĩra mao ota mũtugo, marĩ na hunyũ, na matarĩ na iratu kana ngamumbuti. Marĩ na matonyo ma kawainda, no aingĩ nĩ mehotorete marĩthũ, ota mũtugo. Traore amaumĩrĩiure thikũ igĩrĩ mbere ya mweri inyanya, Mũthenya wa Gũkũngũĩra Atumia. Amwe nĩ mamakire kuona mace-reirwo nĩ Raithi.

No Traore nĩ amomĩrĩrie na e akĩmarĩria enyihĩtie, akĩmakumia, na akĩmacokeria ngatho nĩ kĩyo kiao kĩnene, na magetha mao maingĩ. Akimera atĩ atumia tao, nĩ maragacĩrĩthia ūkũria wa irio cia kũhũnia mũingi na gũkindĩrĩthia wĩyathi wa bũrũri, tondũ bũrũri ūtekũhota kwĩhũnia, ndũngĩkorwo na wĩyathi. Nĩ ngombo ya arĩa maramenderia irio, kana kũmahũnia irio. Akĩmacokeria ngatho ta itungati, nĩ kũgetha tani 85 cia itũngũrũ kĩmera kĩmwe. Magĩcokwo nĩ thayũ ona ūmwe wambĩte kũhahũrwo nĩ icera rĩu akĩũmĩrĩria na akĩaria.

Othe matongoretio nĩ mũtongoria wao, makĩhota gũtarĩria ūria marutaga wĩra, na mathĩna marĩa makoragwo namo. Ūmwe wa mathĩna macio, nĩ wagi wa maĩ, ūrĩa ūtũmaga mathĩ ng'endo ndaihu cia gũtaha maĩ na mĩkereni ma gũitĩrĩria irio iria mahandĩte. Thĩna ūria ūngĩ mũnene makoragwo naguo nĩ gũkorwo matikoragwo na mataito ma mĩgũnda. Na magakorwo na thĩna wa gũkomba mbeca ingĩteithĩrĩria ūrĩmi-nĩ.

Ibrahim Traore nĩ emerĩre wenjthia wa mĩtaro ya kũrehithia maĩ mĩgũnda-nĩ. Thirikari yake nayo nĩ irataibicire mĩgũnda yoothe ya bũrũri, na kwoguo nĩ igũtigĩrĩra arĩmi oothe nĩ magĩa na mĩgũnda ya kũigana. Agĩtĩriha erire atumia acio atĩ, atumia magĩrĩrwo nĩ gũkũngũagĩrwo o mũthenya o mũthenya, tondũ matigagĩrĩra bamĩrĩ nĩ hũnu mĩthenya yoothe. Icera rĩrĩ nĩ mũhano mwega wa Ituĩka. Atĩ Raithi ndaiguire

thithĩ gũcerera atumia athinĩ, matarĩ na iratu, na mena ngucĩ makinya, nĩ wĩra mũritu marutaga wagũthondeka ūtũro. Nagwĩtikĩra mũito wa thirikari atĩ arĩmi anyinyi mekĩre kĩyo gĩa kũhũnia bũrũri na irio.

Traore akamacerera ta mwana wao na akamonia atĩ Ituĩka rĩa Burkina Faso nĩ rĩa mũingĩ wothe tondũ, "ituĩka nĩ kĩndũ kĩrĩa gĩtuĩkaga, gĩgatuĩka kĩndũ kĩngĩ kĩerũ. Kana ūrĩa ūndũ ūtuĩkaga, ūgatuĩka, ūndũ mwerũ" Kĩ mwaathanĩre, Traore nĩ ndungata yao na thirikari yake ndĩthutũkanagia arĩa anyonge ta arĩmi anyinyi na aruti a wĩra. Aciarithia a ūtonga.

Borithi gũcerera mabuthu

Iruga rĩngi rĩa gũkũngũĩra Mũthĩ wa atumia mwaka wa 2025, gĩkundi gĩa obitha a borithi cia atumia nĩ macererire abungwo a atumia. Na kĩmombo metagwo association of Female Police Officers (AFFPN-

BF) na njera irĩa acererwo maikĩtio itagwo Ouagadougou detention Center (MACO). Atumia acio maobithaa mategeire abunwo ngũnia 50 cia mũcere, mĩhuko 20 ya pasta, imĩhuko ikũmi ya thabuni, na mĩitũngĩ itatũ ya rita mĩorongo irĩ, irĩ, ya maguta ma kũruga.

Hamwe na itega rĩu, makĩrehera abungwo ndũmĩrĩria cia wendo, ūmĩria, na ngwatanĩro ya atumia gwa atumia na kũrĩrikania aya me thĩniĩ atĩ matirĩ oiki, na atĩ gũtirĩ ūtukũ ūtakĩa. Atĩ ona me Kĩnya kwĩna ituĩka Burkina Faso na no merũnge na marũngĩka macokerere thothaitĩ kana mũingĩ ūrĩa ūngĩ, na mongerere itega rĩa ituĩka mwako-inĩ wa ūtũro ūcio mwerũ, Burkinabe njerũ. Gũtuĩka abungwa ti mũico wa thĩ kana wa ūhoru.

Abungwo makĩamba gũcokeria aceri na ategi ngatho. Makĩra ategi atĩ nĩ mekũruga irio icio me hamwe, marĩe na maine ndaci, mekenie, macokwo nĩ thayũ. Mũthomi ūnyite atĩ ici nĩ thigariĩ icereire mĩgwate. Ūnyite biũ atĩ ITUĨKA rĩcanjangagĩra kĩ harĩ ūkũria wa ūmũndũ na mũingĩ. Kenya andũ monaga thigari/borithi magathithimũkwō ta mona nyamũ, mbeũ yahandirwo nĩ ngoronia na makĩria hĩndĩ ya wĩhũge. No thirikari cia hĩndĩ ya wĩyathi itiacĩnjirire mĩtaratara iyo. Mũtindo no ūrĩa ūrĩa.

NGATHĨTI ĪNO YA MŪGAMBO WA KĪRĪNYAGA NĨ YA MŪINGĪ.

Kenya nĩ bŭrŭri wa aruti a wĩra na arĩmi anyinyi. Kenya nĩ bŭrŭri wa mũingĩ.

Twambĩrĩrie ngathĩti ĩno ya mũgambo wa Kĩrĩnyaga, nĩgetha andũ a Kenya, makamenya ũrĩa bŭrŭri ũrathĩt na mbere, kana ũrĩa ũracokio na thutha nĩ ateti arĩa matarĩ na mwerekero. Nĩtwandĩkaga cara rŭkũ tuona maũndũ matarĩ mega kuma o icigo cia bŭrŭri woothe. Mũndũ angĩkorwo na ũndũ mwega ekwenda andũ mamenye no atwandikĩre na nĩtũgwĩkĩra ndeto ciake. Kenya hau ikinyĩte nĩ ĩronania ta yŭrĩte mŭtambo nĩ ũndũ wa kwaga ateti mena kĩoneki gĩa gŭtwaru bŭrŭri na mbere. Andũ nĩ mathĩnĩte mũno nĩ kũnyamario nĩ magoti maingĩ mũno na ona maruta mbeca, itironeka kŭrĩa irathĩt.

Gŭkũ Mũgambo wa Kĩrĩnyaga, nĩ tŭrĩhithŭragia arĩa maracokia bŭrŭri na thutha. Nĩ tŭraregana na wongereri wa magoti nagwaka nyũmba na njĩra cia kŭruta andũ mbeca irĩa itarĩ coho. Nĩ tŭraregana na arĩa maratwara thigari ciitũ bŭrŭri wa Haiti kana Yemen. Nĩ twarega bŭrŭri witũ ũtuo ũthiũ wa thũkũmũ. Nĩ tŭrarega ungumanio mũingĩ ũrĩa ũkoretwo bŭrŭri witũ. Arĩa manyitĩrĩre thirikari matige ũici. Kenya nĩ bŭrŭri wa aruti a wĩra na arĩmi anyinyi. Kenya nĩ bŭrŭri wa mũingĩ.

Nĩ tŭraregana na wongereri wa magoti nagwaka nyũmba na njĩra cia kŭruta andũ mbeca irĩa itarĩ coho. Nĩ tŭraregana na arĩa maratwara thigari ciitũ bŭrŭri wa Haiti kana Yemen. Nĩ twarega bŭrŭri witũ ũtuo ũthiũ wa thũkũmũ. Nĩ twarega ungumanio mũingĩ ũrĩa ũkoretwo bŭrŭri witũ.

MŪGAMBO WA KĪRĪNYAGA

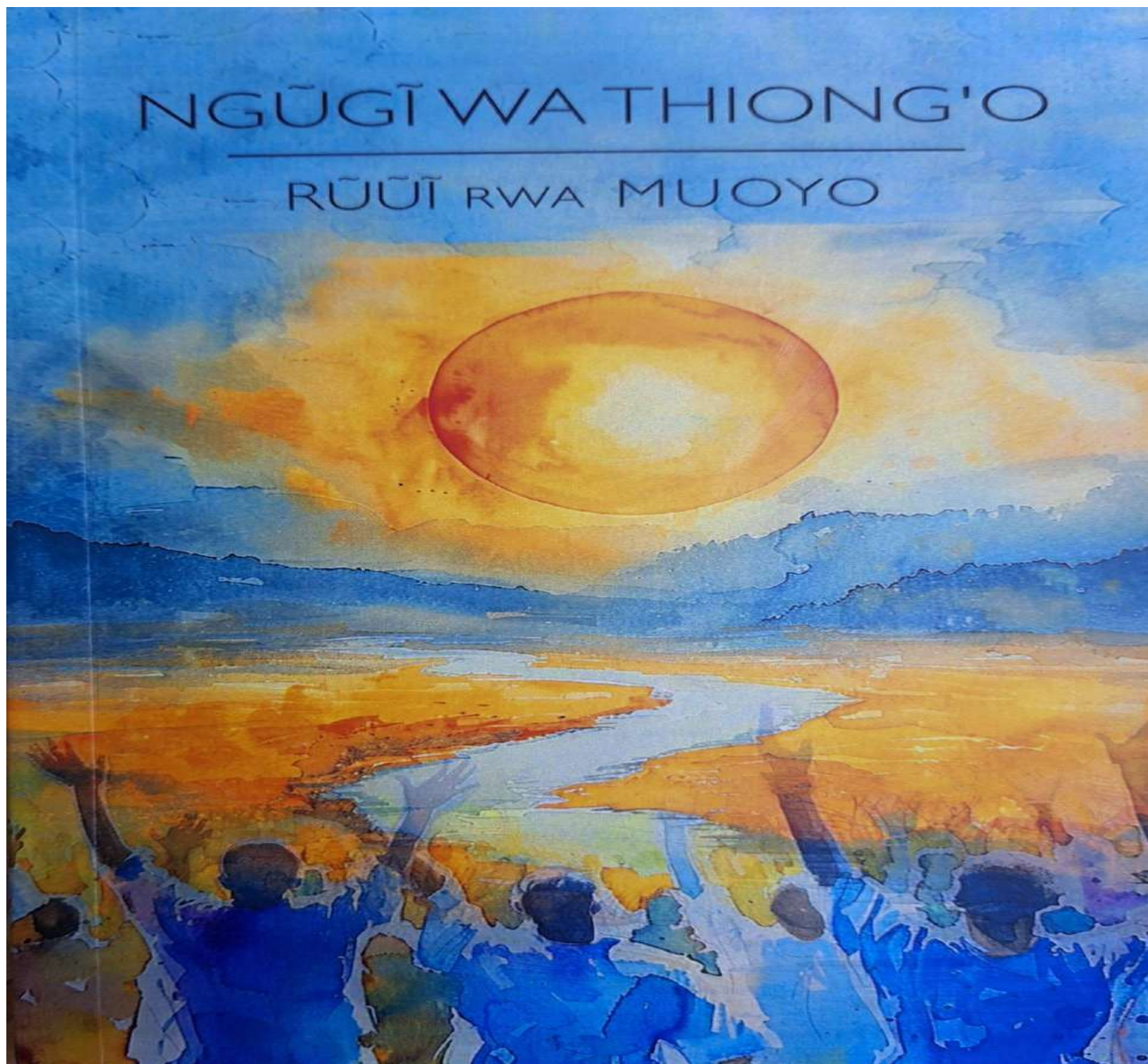
Nĩ mũgambo wa mũingĩ

Kenya nĩ bŭrŭri wa aruti a wĩra na arĩmi anyinyi.
Kenya nĩ bŭrŭri wa mũingĩ.

Rũũĩ Rwa Muoyo.

**Rũũĩ Rwa Muoyo by Ngũgĩ Wa Thiong'o
(Translated version of The River Between)**

Rũgano Rwa Warũhiti Na Wakagogo

Tene tene mũno warũthia na wakagogo Marĩ arata mũno nginyagia nyamũ ciothe ikamakio nĩ ndũgũ ñyo yao. Matũraga maceranagĩra mahinda kwa mahinda magĩtĩteithanagia mawĩra matiganĩte ta kũrĩma, kuna ngũ ona gũtahanĩra maĩ. Nĩũndũ wa ũrĩa ũrata wao warĩ mũnene gũtĩrĩ hĩndĩ ona ĩmwe ũngĩamagire me hamwe. Kũndũ guothe nginya ndũnyũ mathiaga hamwe.

Mũthenya ũmwe nĩ gwa thondekirwo iruga rĩnene mũno itũra inĩ rĩao, kũrĩa kwarugĩtwo irio cia mĩthemba yothe. Warũhiti nĩũndũ wa mũkoroko wake nĩerire wakagogo amũtume thende nĩgetha ariĩ ndakamĩe.

Nĩariĩre irio nyingĩ mũno na akĩrĩa mĩthemba yothe nginya nda yake igĩtunĩha. Thutha wa kũhũna mũno warũhiti nĩaremirwo nĩ gwĩtwara na agĩkoma hau. Thutha wa mũcayo mũnene warũhiti nĩathaitire wakagogo mũno amũtumũre rũtumo thende inĩ yake na aka mũthaita akĩmwĩraga, Wakagogo witũ ndumũra ndumũra thende ĩĩ, Ndĩhakuhi gũkua, ndũmũra ndumũra thende.

Akĩmwĩra ũguo maita maingĩ nginya wakagogo agĩtikĩra kũmũtumũra. Wakagogo agĩthĩ thutha wa warũhiti nĩgetha ahote kũmũtumũra. Rĩrĩa ambĩrĩrie kũmũtumũra warũhiti nogũcaya acayaga akĩhuhaga mĩrũri. Orĩrĩ waka-

gogo akinyia nuthu gũtumũra warũhiti, warũhiti akĩ hũmũka o rĩmwe na akĩharwo rũharo rũingi biũ nginya agĩthika wakagogo naruo. Nyamũ icio ingĩ ci gĩthekerera wakagogo mũno.

Thutha wa warũhiti kũharwo nĩatiganirie wakagogo hau ahumbĩrĩtwo nĩ rũharo. Matukũ matatũ mathira o wakagogo ari ohau e hakuhi gũkua gũkiura mbura nene muno na igĩthere-ria rũharo ruothe na igĩthabia wakagogo.

Rĩrĩa wakagogo athambirio nĩ mbura niakenire mũno na akĩrũma kĩni akiuga no akerĩhĩria.

Mahinda maingĩ mahituka wakagogo akiuga rĩu nĩ ihinda rĩega rĩa kwĩrĩhĩria agĩkora warũhiti akĩmwĩra atĩrĩ nĩekwenda amũtware magacere werũ wa matheco. Na rĩrĩa warũhiti aigũire atĩ nĩ megũthie werũ wa matheco agĩkena mũno akĩũria wakagogo kana

nĩkũrĩ kĩndũ kiega kĩngĩrĩyo kũu werũ wa matheco? Wakagogo akĩra warũhiti atire maithe make na arore na igũrũ na arora akĩona matu merũ na wakagogo akĩhenia warũhiti atĩ matu merũ ni matuya na me mũrĩo mũno.

Warũhiti nĩũndũ wa mũkoroko wake akĩra wakagogo amwĩtikĩrie akue andũ ao othe nĩgetha mathiĩ marĩe mehamwe. Wakagogo akĩra warũhiti nĩ wega ũguo magacemania rũciũ mĩaraho na matikarĩe kĩndũ onakĩ nĩgetha makarĩa matuya maingĩ.

Mũthenya ũyũ ũngĩ wakinya warũhiti na andũ ao othe makinyĩte tene nake wakagogo agikorwo niakinya.

Wakagogo akĩra warũhiti enyitĩrĩre karũguoya inĩ gake nao andũ ao mathie manyitanĩte mĩting'oe na makĩambĩrĩria kũmbũka marorete matuiniĩ.

Mambata mairũ nyingĩ na ig-

ũrũ wakagogo akĩambĩrĩria kũina ũũ,

Karuoya gakwa wĩ munya munye, wĩ munya munye, wĩ munya munye, karuoya gakwa. Orĩmwe karuoya gakĩmunyũka na warũhiti na andũ ao othe makĩharũrũka mburuguto nginya thĩ na magũrũ magĩkinda thĩ na hiti imwe cigĩkua na iki-unĩkanga mũno.

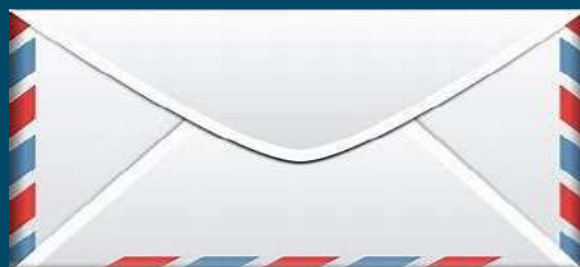
Na hau niho hiti ciambĩrĩrie wathe na igĩkuhiha magũrũ ma thutha na itũraga ithuũkaga onginyagia ũmũthĩ.

Mũgambo wa mũingĩ nĩguo mũgambo wa Ngai
Kahinda gatarĩ coho ũkũigua kameme ka Mũgambo wa Kĩrĩnyaga

Mũirĩtu
Nyarari
Kĩrorerwa

Waica kehiri nowe waica keruti

Andĩkĩri Mũgambo Wa Kĩrĩnyaga.

Waica kehiri nowe
waica keruti

email-diasporatimeskenya@gmail.com *****Menyererai rūthiomi rwitũ rūtikanahuke

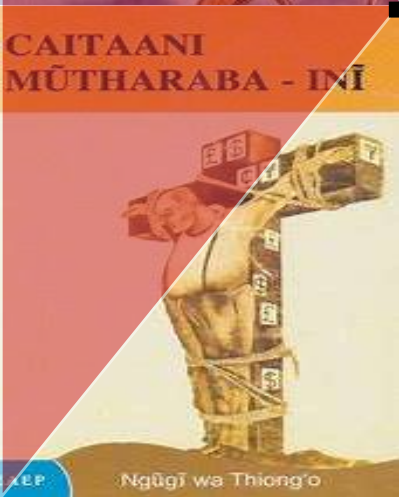
Ndũrĩrĩ cia thĩ yothe tegai
matũ mũigwe
Ũthingu nĩ gĩtugĩ na
wendani nĩ tawa.

Ngũgĩ wa Thiong'o

Gĩtaũ Wakanyua

Kwame Rĩgĩ

Ndũngi Githuku

ũgĩ wĩ mbere ya hinya

Rũgano Rwa Mũka wa Wanduĩ

Tene tene mũũno itũra rĩmwe nĩ kwagiire ndaci nene ĩrĩa anake na airĩtu macemanirie. Ndaci yambĩrĩria, nĩ harĩ mwanake ũmwe wakĩinire gũcinda arĩa angĩ, na airĩtu oothe makenda kũina na mwanake ũcio. O rĩrĩa ndaci yagĩthiaga na mbere, mwanake ũcio nĩ endire mũirĩtu ũmwe wakĩrĩ nyarari ya itũũra. Mũirĩtu ũcio nĩ akĩregaga o ũrĩa wamwarĩria no mũthenya ũcio, nĩ agũire na mwanake ũcio warĩ na mũinĩre ũtahana ta wa anake oothe marĩ ndaci ĩyo.

Ndaci yagĩthira, mwanake ũcio nĩ nĩorua ya ndaci, nĩ erire mũirĩtu ũcio no ende meendane na ndaigana kũrega.

Nĩ magĩthire kwa mwanake ũcio na agĩkĩhikio nĩ nyanake ĩyo yetagwo Wandui.

Maikara kũu kwa nwanake ũcio, nĩ ambĩrĩrie kuona tũmitugo tũtarĩ ta anake arĩa angĩ a itũũra.

Mũthenya ũmwe mũndũ wa itũra rĩu, nĩ amũcereire na akĩmwĩra mwanake wake nĩ irimũ.

Nĩ amakire mũũno aigua ũgũo no aririka mitugo onaga ta ya kũnyita ngĩ, mwanake agekĩra na thutha, agĩtua ũcio warĩ ũhoru wa ma.

Mũthenya ũmwe nĩ etereire mũthũri wake aimagare na agĩkunja nguo ciake ciothe aime mũciĩ ũcio wa irimũ.

Nĩ akĩgereire njĩra ĩria marimũ mageraga na ndathiĩte mũũno atacemanĩtie na irimũ ria mbere rĩrĩa rĩamũrorire rĩkĩmũria.

"Ĩ mũirĩtu ũyũ nũũ wahana ta mũka wa Wanduĩ.?"

Mũirĩtu ũcio tondũ nĩ ehum-

bĩrĩte na gĩtambaya agĩcokeria irimũ rĩu na karũimbo gaka Mũka wa Wanduĩ arĩ ngathĩ narĩ nyoro ndahuana kahurenje gaka wĩthiire ĩ.

Irimũ rĩu rĩgĩthiĩ o rĩrĩ na nganja rĩkĩhũgũraga maita maingĩ

Ona ndathiĩte kũnene atace-manĩtie na rĩngĩ

Narĩo rĩkĩmũria ota rĩa mbere.

"Ĩ mũirĩtu ũyũ nũũ wahana ta ũrĩa wa Wanduĩ.?"

Agĩcokeria irimũ rĩu ota ũrĩa acokeirĩe rĩa mbere.

Mũka wa Wanduĩ arĩ ngathĩ narĩ nyoro

Ndahuana kahurenje gaka wĩthiire ĩ.

Riu agikĩmeenya atĩ agerete njĩra ya marimũ na o acemania na irimũ, akariĩnĩra rwĩmbo o rĩu.

ehakuhĩ gũkinya itũũra riake, akĩona Wanduĩ na tondũ nĩ ehakĩte thĩrĩga, rĩkĩmũria rĩna nganja

"Nũũ ũyũ ũhana ta mũka wakwa.?"

Akĩrĩcokeria.

Mũka waku arĩ ngathĩ narĩ nyoro

Ndahuana kahurenje gaka wĩthiire ĩ.

No irimũ rĩu rĩtiaiganĩire na rĩkĩmũria o rĩngĩ

"Nũũ ũyũ wahana ta mũka wakwa- kinya mũthiire.?"

Nake akĩrĩcokeria.

Mũka waku arĩ ngathĩ narĩ nyoro

Na mũkinyũkĩrie wake nĩmwega wĩthiire ĩ.

Irimũ rĩgĩthiĩ rĩerekeire mũciĩ kũrĩa rietĩte marimũ moothe ma itũra- nĩguo makĩrĩe mũka ũrĩa atuĩrĩire kinya akanora No marimũ moothe makinya kwa Wanduĩ, magĩkora nyũmba ndĩrĩ mũndũ tĩga mbĩa nyingĩ.

Magieterera Wanduĩ akinye na arĩkia gũkinya, ona mũka wake nĩ orire, akĩhũndũka akinyire mũtumia ũrĩa wamũhenirie- no ndaigana kũmuona na akĩmenya nĩ ekũhũrwo nĩ marimũ marĩa mangĩ kinya atuĩke nyama.

Agĩtua ciira oore bũrũri ũcio na akĩerekera bũrũri wa

Mwaurandu kũria akorire marimu maingĩ mũũno.

Na kũu nĩkuo Wanduĩ atũrĩre mĩaka mĩingĩ na akĩgĩa ciana nyingĩ ĩrĩa ciatuĩkire marimũ otake.

Ciana icio nĩciatuĩkire macibũ, ingĩ igĩtũika thigari ona gũtongoria kanju ya Mwaũrandũ.

Na kũu gũgĩtuika bũrũri wa marimũ marĩa mathanaga kinya ũmũthĩ ũyũ.

ANGEL COUNSELING
SERVICES, LLC

Founder\Counseling Psychologist - ANGEL COUNSELING SERVICES, LLC

**STOP WORRYING ABOUT
WHAT PEOPLE THINK OF YOU.
YOU KNOW THE TRUTH
ABOUT WHO YOU ARE,
AND THAT'S ALL THAT MATTERS.**

REV DR. PENNY NJOROGE

**Tiga kũmakio nĩ ũria andũ megwiciria kana moige
igũrũ riaku.**

**We nĩ ũramenya ma yoothe igũrũ riaku.
Ũndũ ũrĩa wa bata mũno, nĩ kwĩmenya we mwene.
Tiga gwĩtĩkĩria andũ kana maundũ marĩa ũgũcemanĩa
namo matuikie marĩtwa maku.**

**Thĩna, mahĩtia, maũndũ mega kana moru, timo
marĩtwa maku.**

**Cũthĩrĩria mbere ya maũndũ macio moothe ũtue itua
rĩa ũria ũkwenda gũtuika.**

**Mwathani ndarĩkanĩtie na mĩtũrĩre waku.
Riganĩrwo nĩ marĩa mahĩtũkĩte, ũcũthĩrĩrie Ngai
na rũciũ rwaku rwega.**